

կերտուն տակ ընկճուած, և իրենց տխուր գոյութիւնը կը քաշքշեն հողին վրայ: զոր-
ծատեղանին առջև, երկրի մութ ընդերք-
ներու մէջ, ժայռի մը կուշտին, արևին
կրակներէն չորցած, սաստկաշունչ հովերու
շունչէն ընդարմացած, հազարումէկ զըր-
կանցներու մէջ տրորուած, անարդարու-
թեան տակ ճգնուած, խոնու, աղաթառ և
սեւոյտ նեղիւղներու մէջ դիպուած, չոր հաց
մը կը ծնուի սիրուն, և հակառակ այս ամէ-
նուն իրենց բազումներու բեղնաւոր աշ-
խարհանքը տարամարդկով աշխարհի և
մարդկութեան:

Այդ երազուն մարդկութիւնը կ'ըր պի-
տի գտնէ արդեօք այդ խոնարհ աշխատա-
ւոր համայնքները, իր գնահատութեան և
էքսպատացիայութեան սփոփանքը գնելու
համար անոնց տերակ կեանքին մէջ

Գ. ՄԽԱԼԵԱՆ

ՍԻՈՆԻ ԼՈՒՍԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Կը հաղցեն մեզ.

— Մեծպանը ինչպէս կ'ընտելանցնէ, էանի որ
ուսելի կողմէն ինչ խոստիւններ բուցած են:

— Ինչպիսի զիմե կը յանձնարէ մեզ կարգալ
Մեծպանը մէջ, որ կ'ընտելան էր հոգեւոր սեւեղ ան:

1.— Մեծպանը չընտելան է հոգեւոր մար-
դանքի. և այս մարդանքը օգտակարապէս ընե-
լու համար պէտք է համակերպիլ մարդանքի գրծ-
ուարին պայմաններուն: Դախելիք ծովի և պանի
մէջ խոսացուած են այդ պայմանները, և երա-
նի թէ մեր ժողովուրդը մոռցած չըլլար զանոնք:
Կ'ընտելանք թէ այս գարուն մէջ կեանքի և կեն-
ցապի պայմանները փոխուած են՝ քաղաքական
և տնտեսական ազդակներու տակ. բայց սկզբ-
ունքները կը մնան անաշխարհ և անխախտ: Կ'ար-
ժէ ուրեմն պահել և յարգել ծովի և պանի բա-
կըրտները, իրեն անդիմելի պայման նոյն իսկ
առողջապահութեան, և շարժել մարմինը շար-
քաշ ըլլալու իր փոխ առաքելութեան:

Պէտք է քաջ գիտնալ որ մարդիկ ազատ չեն
փարուելու իրենց մարմինի հետ՝ իրենց կրքերուն
և միտումներուն համաձայն: Այս սկզբունքով է
որ օրկրամարտութիւնը և շատակներութիւնը մեղան-
շական են կրօնական տեսակէտով: Կ'ան մարդիկ,
և այնպիսիներ շատ են զօրախտարար, որ չեն
հասկընար կամ չեն կրնար հասկընալ այսքան
պարզ իրողութիւն մը, և կը կարծեն թէ կրօնա-
կան մոլորանշոտութիւն մըն է ուսելիքի քանա-
կին և օրակին շափ գնել որուն ալ օրերու և չըր-

ջաններու մէջ, կամ եկեղեցական լեզուով՝ ծով
կամ պահէ բանի:

Մենք հերու Սիւնի մէջ (էջ 65-8) խնամքով
բացատրեցինք Մեծ Պահի Կրօնականութիւնը:

Կարգապէ՛ք նորէն այդ տողերը, և յարգեցէ՛ք
ծովի և պանի սկզբունքը, եթէ չէք կրնար եկե-
ղեցեայ կողմէն կանոնադրուած կերպով ծովի և
պանի Որովհետեւ Աստուծոյ թագաւորութիւնը
ուսելիք և խմելիք չէ, այլ՝ արդարութիւն և խա-
ղաղութիւն և խնդութիւն ի Հոգին Սուրբ (Հնմ.
ժ.Գ. 17). օրովհետեւ կերակուրով չէ՝ որ Աստու-
ծոյ առջև պիտի կենանք, կերակուր բուսածը
եթէ չուսենք՝ չենք պակսիր, եթէ ուսենք չենք
աւելնար (Ա. Կրք. Ը. 8): Ինչո՞րք մեր հոգիին
իրաւունքները և մեր ներքին արժէքները մար-
մին այնպէս ցանկութիւններուն շղոնչու վրայ է.
և այն է մեծ ու փոքր պահերուն ալ իրական
և իսկական նշանակութիւնը: Ուսելիքի և խմելի-
քի մէջ շափաւորութիւնը, ժաշկաւորութիւնը և
ընտրութիւնը անհրաժեշտ են մարմնաւոր և հո-
գեւոր առողջութեան, և այս կրկին առողջու-
թեան տիրանալու համար մարդ պէտք է որ,
բառերուն աւելի լայն և խմատափրական առու-
մով, միշտ պահեցող ըլլայ:

Եւ այս պահեցողութիւնը կամքի տէր մար-
դիկ, հաւատացեալ և երկրպագ հոգիներ, կըր-
նան յարգել և գործարդել ամէն առեւ և ամէն
տեղ, ո՛ր որ ալ ըլլան և կեանքի ինչ պայման-
ներու մէջ ալ գտնուին:

2.— Հոգեւոր մարդանքը լման կարենալ ընե-
լու անհրաժեշտ պայմաններէն մէկն ալ, հոգե-
ւոր ընթերցումն է: Եւ առաջին գիրքը այս ըն-
թերցանութեան պէտք է ըլլայ Սուրբ Աւետարանը,
և առաքելական գրուածներ, և Հին Կտակարա-
նէն ալ մասնաւորապէս մարգարէութիւնները:
Արդէն այս է պատճառ որ Մեծպանքի մէջ Հայ-
աստանեայց եկեղեցին շատ ընդարձակ ընթերց-
ուածներ ընտրած է Սուրբ Գրոց այդ երեք հիւ-
ղերէն ալ՝ հաւատացեալ ժողովուրդին ի լուր
կարգացուելու համար:

Մենք չընտելանք կը յանձնարարենք մեր սի-
րիւ ժողովուրդին որ Սուրբ Գիրքը ձեռքէ չձը-
գեն. կարգան պայն ո՛չ միայն Մեծպանը մէջ,
այլ նաեւ բոլոր տարուան ընթացքին:

Սուրբգրական ընթերցումին քով շատ հանե-
լի պիտի ըլլայ աչքի առջև ունենալ կրօնական
հին և նոր գիրքեր, որոնք զգալի կերպով ժո-
ղովրդականացան այս մէկ երկու տարիներու
ընթացքին:

Նարեկին աշխարհաբար երկու նորագոյն
թարգմանութիւնները Թորգոմ և Գարեգին Եպիս-
կոպոսներու աշխատախրութեամբ, գեղեցիկ
նպատակներ են հոգեւորէր ու ազգութեանէր հա-
յուն համար: Ո՛րչափ թելադրական է Նարեկա-
ցին, գիտե՞ք. պէտք է սիրով և երկրպագու-
թեամբ ձեռք առնել այդ ազգութեանց գիրքը
և կարգալ ամփոփ և կեդրոնացեալ մտքով: Ղի-
ւոնդ Եպիս. Պարզ Քաղցնէր ժողովուրդին հա-
մար շատ մատչելի շարք մը կը կազմեն: Կը յանձ-
նարարենք Սիւնի կրօնական էջերը չմոռնալ: Ան-

ցեալ տարուան հաւատարմութիւն մէջ կրկին և կրկին կարգաւոր տնտեսական կան. իսկ այս տարի Ս. Պատրիարք Հօր գրած կրօնական խորհրդածութիւնները պէտք է որ երկար ատեն ըզրադնեն միտքերը: Ուրիշ ընտիր նպատակ մըն է խորհրդակցութեան համար Թարգման Սրբազանի Արքեպիսկոպոսի ձեռնարկը, որուն նիւթերը Սիմի մէջ ալ կը մշակուին այս տարի: Կ. Պոլսի Հայ Խոսնակը, Թրեզնայի Փառօր իրիկ կրօնական լուրջ հրատարակութիւններ, չորսամսեայ լուսնալուսնային և Հայաստանեայց եկեղեցւոյ զաւակներուն:

Մեր ժողովուրդը ամենեւին իրաւունք չունի զանգատելու՝ զուտ հոգեւորական և կրօնական հրատարակութեանց քիչութիւնը:

Վերոյշեալ հրատարակութիւններ ինքնին ցոյց կուտան որ համաշխարհային պատերազմին աղէտաւոր հետեւանքներուն մէջ, ուր Հայ ժո-

ղովուրդը անհասկընալի անիրաւութիւններ կրեց, չկրօնացուց իր խելքը, և հակառակ իր վայրա-վատին և զաղխային կենցաղին, հաւատարիմ մնաց իր հաւատքին և իր մայրենի եկեղեցւոյն, և հիմայ հեռի իր բնաշխարհի կրօնաշունչ հաւատարկութիւններէն, կրօնքի խօսքեր կը փնտռէ, հոգեւոր կեանքի խորհուրդներով կ'ուզէ արտի-ուրէ ու արիւննալ կեանքի կոխին մէջ, և այս պէտքերուն գոհացում տալու համար է որ վերոյշեալ հրատարակութիւնները գոյութեան իրաւունք ստացած են:

Լաւագոյն ընթերցումներէն մէկն ալ չկար-դայն է Թեթի և լոյրը հրատարակութիւնները: Մաքուր գիրքեր միայն հաւատարիմ և մըտերիմ ընկերներն են մարդուն. մնացածները կը մոլորեցնեն և կը տանին զէպի կործանում: Միայն մաքուր գիրքեր կարգացէք:

ՆՇԽԱՐՔ ՆԱԽՆԵԱՅ ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Ս. ԵՓՐԵՄԻ ԱՍՈՐԻՈՅ

ՎԵՇՏԱՍԱՆ ԱՍԱՑՈՒԱԾԻ ՎԱՍՆ ՆԻԿՈՄԻԴԵԱՅ ՔԱՂԱՔԻՆ

ԵԻԹՆԵՐՈՐԻ ՎԱՍՆ ՆԻԿՈՄԻԴԵԱՅ

(Շար. ՍԻՌՆ ԹԻՒ Զ ԷԶ)

Եղև քաղաքն որ եղծաւ, բոլորեալն որ-դոյ երկրի: Համբաւ իւր համբաւ գառն: Քառնութիւն արբուցանէ ախանձաց, որոց չարչարեցան լսելիք իւր ի լոկ և ի մերկ համբաւոյն: Քանի՜ ևս չար էր արդեւք եւ թէ մաւտ էր ի գործ անդր չարչարումն, որ կարաց տանջել ի ձեռն համբաւին զհեռաւորս: Զիսկի արդեւք և քանի՜ տանջեաց գործով զմաւտաւորս: Եղբայր որ մեռանի տասն եղբայր, կարէ տրտում առնել զընայր և զմայր իւր: Եւ մի՛ կորուստ մի՛ոյ իրիք առնէ տխուր գտէր ընչից: Քանի՜ ևս դառն իցէ սուգ, ուր կորեալն ամենայն ինչ, և չիք մնացորդ որ քաջաւերէ, և ո՛չ դաւակ որ մխիթարէ: Ուր կորեալ ամենայն ինչ, եղևն մխիթարութիւնք իրրեկ զոչինչ: Ուր ապականեցաւ ամենայն ինչ, մի՛ ինչ կարէ մխիթարել: Շփոթեալ են անդ միտքը, չփոթեալ են համբաւք նոցա: Վասնզի չփոթ է պատմութիւնն, չփոթ է և ողբումն: Քանի՜ դառն է սուգս այս, քանզի ուստի՛կ է: Կարի է այս, զի ոչ կարէ բերան բովանդակել զեղծութեան որ եղևն անդ: Ո՛ր հիւանդ

դարձաւ յախտէ, յաճախեաց ի միտս իւր ուրախութիւն: Եւ զի եհաւ յաստիճան մահու, սալպեալց վայ ի բարկութեան նո-րա: Ո՛չ ուրախն վաշեկաց յուրախութեանն, և ո՛չ որ դարձան յառողջութեանն: Վայ եղև հասարակաց, զի եղև մահ հասարակաց: Լալիք որ յառաջ քան դաւրն, լալումն էր մարգարէութեանն: Իր-րեկ վասն մեռելոց լայնն, զինքեանս լացին ի լալն: Ինքեանք զինքեանս իրրեկ ոչ զիտէին, կանխեցին լացին թշուառքն: Բերանք իւրեանց որդային զինքեանս, ձայնք իւրեանց աշխարհի՛ն զնոսա: Բայց յիրաւի զիպեցաւ լալումն, ալ ի ծածո՛ւկ խորհրդով: Զի իրրեկ խորհրդիւ ի կեանս իւրեանց, կանխեցին լացին զմահս իւրեանց: Մինչ լայնն զմեռեալս իւրեանց, վազվազեցին հասին մահք իւրեանց: Ընդ ճշոյն որ վասն մեռելոց, եղև զլորումն կենդանեաց: Ժիչն որ վասն մեռելոց նո-ցա, պաշտեալց զմահս նոցա: Եղև մար-գարէ՛ նախ քան զփոքր մի հարուածոց որ եկին յեա սակաւ միոյ: Բայց թերեւ յայն աւուր յաճախեցին մեռեալք քան զայլոց